

El castell vist des de llevant (1976). Foto de Jordi Gironès

Geografia i medi natural

El castell de Granera està situat a 768 metres d'altitud en una privilegiada situació on el seu valor estratègic queda ben manifest a banda i banda. Som al capdamunt de la serra de Sallís, en plena Serralada Prelitoral i en un clar nexa d'unió entre el proper massís de Sant Llorenç del Munt, ben visible a ponent, i els cingles de Gallifa i de Bertí a llevant, amagats per les serretes veïnes. Més al nord-est el massís del Montseny ocupa l'horitzó. Una impressionant perspectiva de serrats amb la preponderància del de Sant Llorenç del Munt.

Des d'aquest punt, les aigües del nord van a parar a la riera de Calders, tributària de la Gavarresa que a l'ensoms ho és del Llobregat, mentre que pel sud els torrents davallen cap al riu Ripoll que les duu al Besòs.

El paisatge és molt obert i està format per calcàries de l'Eocè (Terciari) damunt les quals hi ha una vegetació formada per boscos de pi blanc que han anat substituint el genuí format per alzines i rouredes. Actualment queden rodals d'alzinars i bosquets de roure mentre que les pinedes reben sovint impactants incendis que fan que part del paisatge es trobi avui descarnat i en successives fases de recuperació a través de brolles i rebrots.

La història

De l'antiguitat del paratge ens en dona mostra la capella romànica dedicada a Santa Cecília que trobem al peu del nucli habitat. En els darrers anys ha estat restaurada amb força encert.

La primera referència del castell data del segle XI, sota el nom de «castrum Granaria» (llatí, granaria=graners) i formant part de la llarga llista de castells que, l'any 1023, la comtessa Ermessenda empenyorà al seu fill Berenguer Ramon I com a garantia de la pau que li havia jurat.

El castell de «Graneira» surt aludit en una escriptura signada l'any 1160 per Berenguer Reverter qui encomanà el castell a Arnau de Montserrat (castlà). L'any 1187 Berenguer de Guàrdia (o de la Guàrdia) assignà, per testament, el castell montserratí de la Guàrdia i el d'Apiera (Piera) —els quals tenia en feu del monarca— a Arbert de Castellvell, deixant-li ensem els castells de Granera, Castelltort i

Façana sud del castell. Foto de Jordi Gironès

*Mur de la façana
oest. Fotografia
de Jordi Gironès*

Castellnou de Bages, confiats a Bernat de Belllloc, de la Roca.

L'any 1284, el rei Pere «el Gran» féu mandat als sotsveguers de Manresa i de Moià d'exercir la jurisdicció en el castell i terme de Granera. El 1310, Pere Martí comprà la meitat del castell a Pere de Gravalosa, senyor de Castellar, tot i que el recuperà aviat.

Pere de Planella adquirí, per compra al rei, els drets i jurisdiccions de Granera, Mura i Vallhonestà. El comprador fou conseller reial i habitava al veí Castell Nou de Moià. Durant el període 1365-70 hi ha censats 24 fogatges assignats als castell de Granera. La important família Planella mantingué durant molts anys la propietat del castell i del seu terme fins que, arribat l'any 1600, consta que les jurisdiccions civil i criminal sobre castell i terme de Granera foren concedides al noble Antoni Despalau.

El 1657, el militar Joan Baptista de Planella i de Cruilles senyorejava en el terme de Granera, i el títol de baró de Granera fou concedit a Jacint de Sala, cavaller de l'orde militar de Montesa, resident a Barcelona.

Durant la Guerra de Successió (1714) Pere de Planella i de Dusay, baró de Granera, féu costat a la causa filipista, la qual cosa li comportà posteriorment el càrrec de regidor de Barcelona.

Els Planella, barons de Granera, entroncaren amb els comtes de Llar i els barons de Maldà, i finalment la propietat del castell recaigué en Salvador de Vilallonga de Càrcer.

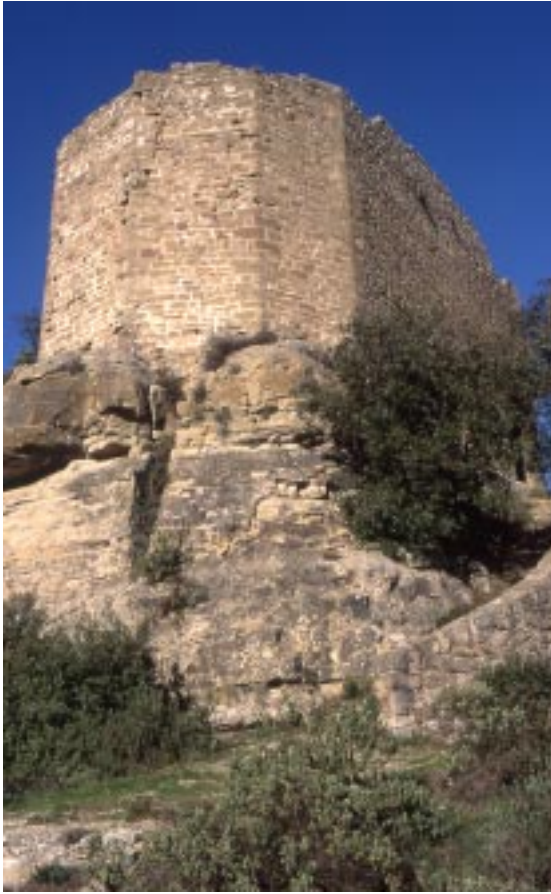
L'edifici

El castell ens ha arribat amb un acceptable estat si bé quelcom malmès internament, cosa que fa necessària la seva consolidació.

Té una planta en forma de quadrilàter lleugerament allargat i irregular amb una bona presència de sageteres. Del castell podem considerar dues cronologies diferents; l'una del segle XII corresponent a l'angle nord-oest (té una part en «opus spicatum») i l'altra del segle XIV, sotmesa a un posterior procés de reconstrucció.

Nota: per fer aquest escrit he recollit la major part de la informació històrica de l'escrit sobre Castellterçol aparegut al volum II de l'obra sobre els *Castells Catalans* publicada per l'editor Rafael Dalmau l'any 1969 (segona edició del 1991).

Jordi Gironès i Vilardebò
abril de 2006

Façana nord-oest (1994). Foto de Jordi Gironès

Escala d'accés (1976). Foto de Jordi Gironès

Portal façana sud (1994) Foto de Jordi Gironès

Interior del castell (1976). Foto de Jordi Gironès